

Oslo kommune
Byantikvaren

vsĮ **VILNIAUS SENAMIESČIO ATNAUJINIMO AGENTŪRA**

Kodas 124191166, Stiklių g. 4, LT-01131 Vilnius, tel. (8-5) 212 2535, faksas (8-5) 262 9646, el. p. otra@lithill.lt / www.vsa.lt

Oslo savivaldybės Kultūros paveldo valdymo departamento ir
Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūros pasiūlymai

Vilniaus medinės architektūros paveldo išsaugojimo veiksmų planas (projektas)

Strateginis savivaldybės dotacijų panaudojimas

Tęsti dabartinę Vilniaus senamiesčio atgaivinimo programos dalies „Bendruomenės ugdymas“ praktiką, griežtai užtikrinant tiesioginį savininko finansinį dalyvavimą ir atsakomybę už saugomo medinės architektūros paveldo pastato tvarkybos paveldosauginę kokybę bei tolimesnę priežiūrą. Neskirti savivaldybės finansavimo pagal šią programos dalį jei nėra garantuojama, kad galutinis rezultatas bus sėkmingas (geros praktikos) pavyzdys, t.y. bus naudojamos tradicinės statybinės medžiagos ir atitinkama restauravimo metodika, autentiškų langų, durų, apdailos ir puošybos elementų, spalvų ir t.t. išsaugojimas ir konservavimas.

Propagavimas ir visuomenės informavimas

Aktyviau naudotis žiniasklaidos priemonėmis skleidžiant vartotojams informaciją apie medinių namų architektūrinę ir urbanistinę vertę, poreikį dalytis žiniomis ir patirtimi apie tinkamą saugomų medinės architektūros paveldo pastatų priežiūrą, panaudojimą ir jų rinkos vertę kituose kraštuose.

Sukurti specialias gaires ir informaciją internetui apie tinkamą saugomų medinės architektūros paveldo pastatų priežiūrą, remontą, restauravimą, apšiltinimą, pritaikymą naujai paskirčiai, ir t.t. Gera pradžia būtų kai kurios naudojamos norvegiškos medžiagos vertimas ir pritaikymas vietos vartotojui.

Finansuoti vieno iš vertingiausių saugomų medinės architektūros paveldo pastatų Žvėryne ar Šnipiškėse įsigijimą ar ilgalaikę nuomą. Restauruoti tą pastatą pagal geriausius pavyzdžius, įtraukiant pažangiausius vietos specialistus ir meistrus (amatininkus). Restauravimo projekto įgyvendinimą organizuoti kaip atvirą procesą, apimančią meistrų mokymus, visuomenės ir žurnalistų įtraukimą. Restauravimo metu ir kol vyks saugomų medinės architektūros paveldo pastatų tvarkyba rajone, pastatas turi funkcionuoti kaip

informacijos centras ir (arba) bendruomenės centras, naudojamas kvalifikuoto medinių namų restauravimo propagavimui. Projektas turėtų gauti EEE ir (arba) pusiau privatų finansavimą, taip pat svarstant poreikį pradinę finansinę paramą gauti iš savivaldybės biudžeto.

Spalvų gražinimas Žvėrynui ir Šnipiškėms

Šie Vilniaus rajonai vis dar turi nemažai vertingų ir autentiškų saugomų medinės architektūros paveldo pastatų, nors daugelis jų dėl priežiūros stokos yra apleisti ir smarkiai sunykę. Kad pakeisti slogią, nepatrauklią nuotaiką, pradžia pakaktų nuvalyti, paruošti paviršius ir perdažyti dalies saugomų medinės architektūros paveldo pastatų fasadus abiejuose rajonuose. Panaudojant aliejinius linų sėmenų tradicinių spalvų dažus, rajono veidas ir įvaizdis galėtų būti pakeistas santykinai pigiai ir tai sužadintų pozityvius pokyčius. Parinkus reikiamus dažus, profesionalių restauratorių bei dažytojų grupė padėtų savininkams pasiruošti pastatų fasadų dažymui. Kampanija pritrauktų žiniasklaidos dėmesį ir galėtų būti finansuojama privataus verslo jėgomis.

Stogu tvarkyba

Pakeisti ar tvarkyti saugomų medinės architektūros paveldo pastatų kiaurus stogus planuojant ir numatant jungtinį savivaldybės, privačių rėmėjų ir/ar fondų finansavimą. Paprasta paraiškų teikimo procedūra turėtų būti pagrįsta savininko(-ų) noru ir galimybe prisiimti dalinę finansinę ir tolesnę pastato priežiūros atsakomybę. Pageidautina, kad tai būtų atlikta prieš dažymo projektą, arba bent jau sektų neilgai trukus po jo.

Apyvartiniai fondai

Numatyti finansavimą vertingiausiems saugomų medinės architektūros paveldo pastatams, kurių savininkai yra problematiški: socialiai pasyvūs ar ekonomiškai nepajėgūs; įsigyti tokią nuosavybę, restauruoti pastatą pagal geriausius pavyzdžius, o tada jį parduoti rinkos kainomis. Taupiai ir racionaliai sutvarkius pastatą, tikėtina, kad jo pardavimas bus pelningas, tad pelną būtų galima investuoti į kitų pastatų restauravimą ir atnaujinimą.

Nepriklausoma viešoji įstaiga

Kuo plačiau viešintini Vilniaus saugomo medinės architektūros paveldo siekiai ir poreikiai. Turi būti aiškiai apibrėžti visuomenės, savivaldybės, miesto rajonų, vietos bendruomenių ir privatūs saugomo medinės architektūros paveldo išsaugojimo interesai. Siekiant užtikrinti nuoseklų darbą šioje srityje, pagrįstą viešos ir privačios partnerystės principais ir skatinantį pastatų savininkus atnaujinti savo nuosavybę su pagarba paveldui bei vietovės urbanistiniam savitumui, įsteigtina specializuota nevalstybinė nepelno organizacija. Kol tokia organizacija būtų įsteigta, darbą galėtų pradėti Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra (VSAA).

Kitimų stebėseną ir poveikio vertinimas

VSAA turėtų planuoti, pastoviai skatinti ir prižiūrėti procesą, aktyviai bendradarbiaudama su Vilniaus miesto savivaldybe, šių rajonų seniūnijomis, bendruomenėmis ir pastatų savininkais. VSAA turėtų reguliariai atsiskaityti savivaldybei apie kliūtis, poreikius ir pažangą tvarkant saugomų medinės architektūros paveldo pastatus, o taip pat teikti pasiūlymus kaip gerinti medinės architektūros paveldo apsaugą ir atnaujinimą šiuose Vilniaus rajonuose.

M. Stige, 03.11.2009

G. Rutkauskas, 24.11.2011